

Remissyttrande

En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter

(M2021/02118)

Sveriges Allmännyttas synpunkter

Allmänt

Sveriges Allmännyttas är positiv till att den fysiska insamlingen av fastighetsnära insamling av förpackningar från hushåll övergår till kommunalt insamlingsansvar. Under de år producentorganisationerna haft det fysiska ansvaret för insamlingen har servicegraden för hushåll varit låg och producenterna har inte heller tagit fullt ekonomiskt ansvar för insamlingen.

Sveriges Allmännyttas är positiv till att det i den nya förordningen tydliggörs att producentorganisationerna har ett ekonomiskt ansvar för insamling av förpackningsavfall från hushåll inklusive den fastighetsnära insamlingen från hushåll. Att producentorganisationerna fullt ut täcker kommunernas ökade kostnader är en förutsättning för att övergången till kommunalt ansvar ska leda till ett bra insamlingssystem med hög måluppfyllelse.

Synpunkter på förslag och bedömningar

9.1 Den fastighetsnära insamlingen behöver byggas ut för att nå återvinningsmålen och en cirkulär ekonomi

Sveriges Allmännyttas instämmer i bedömningen att den fastighetsnära insamlingen av förpackningsavfall från hushållen bör byggas ut i hela landet som ett viktigt bidrag i

strävandena mot en cirkulär ekonomi och för att kunna nå skärpta materialåtervinningsmål.

9.2 En ny förordning om producentansvar för förpackningar

Sveriges Allmännyttatillstyrker förslaget om en ny förordning som tydliggör det utökade producentansvaret för avfallshantering av förpackningar.

9.5 Ett kommunalt insamlingsansvar

9.5.1 Kommunal insamling av förpackningsavfall från hushåll och vissa verksamheter

Sveriges Allmännyttatillstyrker förslaget att kommunerna ska ta över ansvaret för insamling av förpackningsavfall från hushåll, inklusive avfall som uppstår på allmän plats och insamling från verksamheter vars avfallshantering är samlokaliserad med hushållens i flerbostadshus.

9.6 Utformningen av den kommunala insamlingen

9.6.1 Fastighetsnära insamling

Sveriges Allmännyttatillstyrker förslaget att kommunerna ska samla in hushållens förpackningsavfall av de vanligast förekommande materialen, att avfallet ska samlas in från den fastighet där avfallet produceras och att kommunen ska också ansvara för insamling av förpackningsavfall från verksamheter vars avfallshantering är samlokaliserad med hushållens i flerbostadshus. Fastighetsnära insamling av de vanligaste förpackningslagen gör det lättare för boende att lämna sitt förpackningsavfall och kan leda till att fler förpackningar sorteras ut för materialåtervinning och mindre går till förbränning.

Sveriges Allmännyttatillstyrker att en förutsättning för att systemet ska fungera på det sätt som det är tänkt är att producenterna fullt ut täcker de kostnader som nu hamnar på kommunerna och att kommunerna får den tid de behöver för att kunna ta över ansvaret. Om ersättningen från producenterna är för låg, kan det leda till insamlingslösningar som inte är anpassade till de förutsättningar som finns i olika bostadsområden, och därmed att det samlas in för lite material. Det kan leda till att fastighetsägare måste komplettera insamlingsystemet och inrätta dyrare lösningar för att det ska fungera med sorteringen eller betala straffavgifter om kvaliteten på materialet är för låg.

Sveriges Allmännyttan framhåller att förhållandena många gånger skiljer sig mellan olika bostadsområden och stadsdelar och att insamlingen därför i praktiken kan behöva organiseras på lite olika sätt. Vissa bostadsområden kan behöva fler insatser och särskilda lösningar för att få de boende att sortera mer och med bra kvalitet. Därför måste det finnas ett utrymme för flexibilitet i det kommunala insamlingsansvaret.

Sveriges Allmännyttan anser att det i förslaget till förordning är oklart hur insamlingen ska organiseras när det gäller avfall från hushåll och samlokaliserad verksamhet. En oklarhet är om det krävs separata avfallsabonnemang eller om man kan använda gemensamma insamlingsplatser eller kärl. Detta behöver tydliggöras.

9.6.2 Utrymmen för avfall i flerbostadshus

Sveriges Allmännyttan tillstyrker förslaget att kommunala föreskrifter inte ska få förhindra en fastighetsägare från att själv bekosta en dyrare insamlingslösning med avseende på förpackningsavfall än den som kommunen tillhandahåller. Många medlemsföretag har redan investerat i fastighetsnära insamling vilket förbättrat utsorteringen. Fastighetsägare som gjort det ska inte tvingas byta system och göra investeringar i ett helt nytt system när kommunen tar över insamlingen. Även framdeles bör denna möjlighet kvarstå för fastighetsägare.

Sveriges Allmännyttan anser dock att fastighetsnära insamling inte alltid är den bästa lösningen till exempel i de fall där det kan vara utrymmesbrist. Det bör därför finnas en möjlighet att få dispens från fastighetsnära insamling för att hitta andra lösningar, till exempel gemensamma insamlingsplatser som flera fastighetsägare kan ha tillgång till, och som också kan ingå i det kommunala insamlingsansvaret.

9.6.3 Lättillgängliga insamlingsplatser

Sveriges Allmännyttan tillstyrker förslaget att kommunerna ska samla in skrymmande förpackningar som normalt förekommer sällan i ett hushåll samt förpackningar av annat material än de vanligast förekommande materialen från lättillgängliga insamlingsplatser.

Sveriges Allmännyttan anser dock att vilken servicegrad som krävs för lättillgängliga platser behöver tydliggöras i förordningen. Skrymmande förpackningar är en utmaning i miljörum med fastighetsnära insamling och kan leda till att kärl snabbt blir fulla. Är servicegraden för de lättillgängliga platserna låg är risken stor att skrymmande sällanförpackningar och förpackningar av övriga material fortsatt kommer att hamna i den fastighetsnära insamlingen eller i restavfallet.

9.6.4 Successiv ansvarsövergång från producentansvarsorganisationerna till kommunerna

Sveriges Allmännyttan är positiv till förslaget en fastighetsnära insamlingen ska vara fullt utbyggd till den 1 januari 2026. Det är viktigt att varje enskild kommun kan välja tidpunkt för övertagandet av insamlingsansvaret.

Sveriges Allmännyttan framhåller att det måste finnas krav på producenterna att upprätthålla servicegraden för den befintliga fastighetsnära insamlingen ända till den dag då den enskilda kommunen tar över ansvaret. Det får inte uppstå ett glapp som leder till att ingen hämtning sker, eller att hämtningen blir undermålig, under övergångsskedet.

9.6.5 Insamlingen på allmän plats

Sveriges Allmännyttan tillstyrker förslaget att kommunerna ska samla in förpackningsavfall separat vid av kommunen särskilt iordningsställda platser för allmänheten på vilka det produceras förpackningsavfall i betydande omfattning. Det bör leda till att minska nedskräpning och ökad insamling och materialåtervinning av förpackningar.

Sveriges Allmännyttan anser att det är oklart vad som avses med begreppet allmän plats i förordningen. I betänkandet framgår att det kan gälla exempelvis gator, torg, parker och badplatser som iordningsställda av kommunen för allmänhetens användning, vilket innebär att det kan gälla även andra slags platser. I plan- och bygglagen 1 kap. 3 § definieras allmän plats som en gata, en väg, en park, ett torg eller ett annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov. Frågan är om även detta senare rekvisit avseende detaljplan måste vara tillgodosett eller inte. Det är också oklart vad som gäller om platsen ägs och/eller har iordningsställda av någon annan fastighetsägare än kommunen. Vad som avses med begreppet allmän plats behöver därför förtydligas i förordningen så att det inte uppstår problem vid den praktiska tillämpningen.

9.6.6 Information om utsortering och insamling

Sveriges Allmännyttan tillstyrker förslaget att kommunen årligen ska ta fram lättillgänglig information till hushållen och de verksamheter vars avfallshantering är samlokaliserad med hushållens i ett flerbostadshus om skyldigheten att sortera ut förpackningsavfallet från övrigt avfall och hur hushållen och verksamheterna ska lämna sitt förpackningsavfall i kommunens insamlingssystem, om att kommunen ska informera avfallsinnehavarna om utsorteringskrav och insamlingslösning.

Sveriges Allmännyttan anser att kommunens informationsansvar ska kopplas ihop med resultatet av insamlingens mål samt till den kvalitet som uppnås på det insamlade materialet. Statistikuppföljning av materialåtervinning per invånare på kommunnivå är otillräcklig för att få en bra lokal uppföljning. Det behövs statistikuppföljning på miljöumsnivå för att kunna återkoppla resultat till de boende. Det ger ett underlag för till exempel informationsinsatser för att öka mängden insamlat material lokalt.

9.7 Insamling av förpackningsavfall från verksamheter

9.7.1 Producentansvarsorganisationerna bör även i fortsättningen ha ansvaret

Sveriges Allmännyttan instämmer i bedömningen att producentansvarsorganisationerna även i fortsättningen bör ansvara för att samla in förpackningsavfall från verksamheter som inte har en avfallshantering som är samlokaliserad med hushållens i flerbostadshus.

9.7.2 Producentansvarsorganisationernas grundsystem

Sveriges Allmännyttan tillstyrker förslaget att producentansvarsorganisationernas system för insamling av förpackningsavfall från verksamheter ska bestå av minst en mottagningsplats per kommun där avfallet ska kunna lämnas kostnadsfritt, oavsett volym och frekvens. Detta tydliggör och ökar servicegraden jämfört med idag, vilket är positivt.

Stockholm den 11 februari 2022

Anders Nordstrand
Vd